

9 листопада

ДЕНЬ
УКРАЇНСЬКОЇ
ПИСЕМНОСТІ
ТА МОВИ

Львів. Добротвір

Мова

Мово моя, ти для мене криниця,
Я навіки з тобою, допоки я є.
П'ю з твого джерела
і не можу напитися,
Ти для мене любов і натхнення моє.
Ти і казка, і пісня чудова лірична.
Ти і дума, і правда, і мрія людська.
Неповторна і щира,
ласкава й музична,
Українському серденьку
завжди близька.
Ніби мати, така дорога і єдина.
Ніби Всесвіт - велика
й велична для нас.
Ми з тобою - народ і велика родина!
І тебе берегти саме час, саме час!
Надія Красоткіна

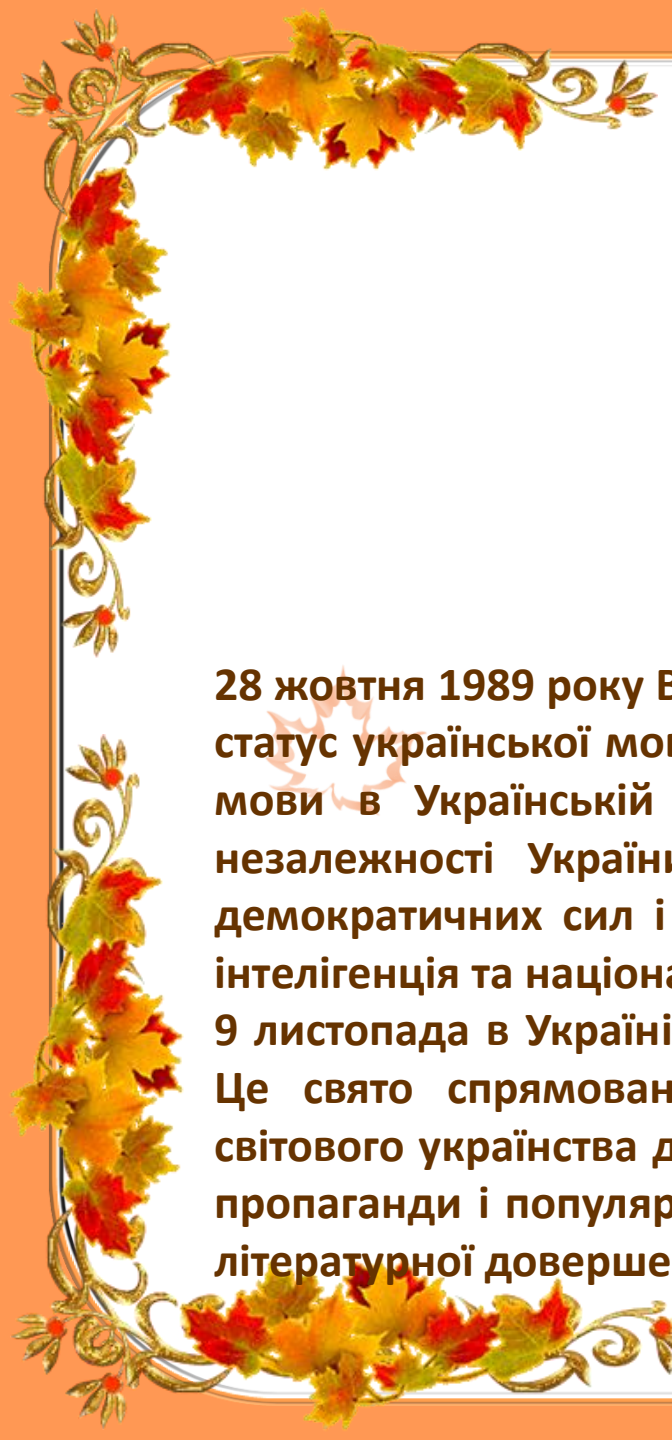

«Мова – духовне багатство народу»

Василь Сухомлинський

**«Мова – душа кожної
національності, її святощі, її
найцінніший скарб»**

Іван Огієнко

**Велична, щедра і прекрасна мова,
Прозора й чиста, як гірська вода, —
То України мова барвінкова, —
Така багата й вічно молода.
Вона, як ніжна пісня колискова,
Заходить в серце й душу з ранніх літ,
Ця мова, наче пташка світанкова,
Що гордо лине в свій стрімкий політ.**

Юлія Косинська

28 жовтня 1989 року Верховна Рада України ухвалила закон про державний статус української мови (Закон «Про мову в Українській РСР»). Закон «Про мову в Українській РСР», прийнятий ще задовго до проголошення незалежності України, став першим вагомим здобутком національно-демократичних сил і закріпив позиції, які на той час здобули українська інтелігенція та національний рух.

9 листопада в Україні відзначається День української писемності та мови. Це свято спрямоване на підтримку рідної мови, привернення уваги світового українства до проблем української мови, її вивчення та розвитку, пропаганди і популяризації, та водночас демонстрації її краси й багатства, літературної довершеності.

9 листопада - День української писемності та мови

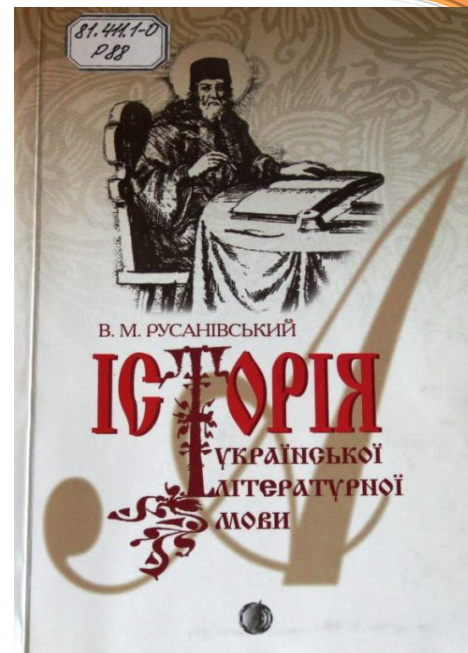

81.411.1-0

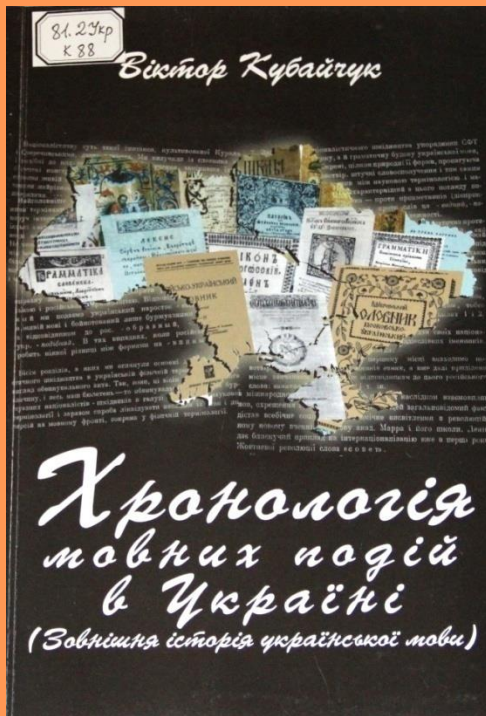
P88

Русанівський В. М.

Історія української літературної мови : підручник / В. М. Русанівський. - 2-е вид., доп. і перероб. - К. : АртЕк, 2002. – 423 с.

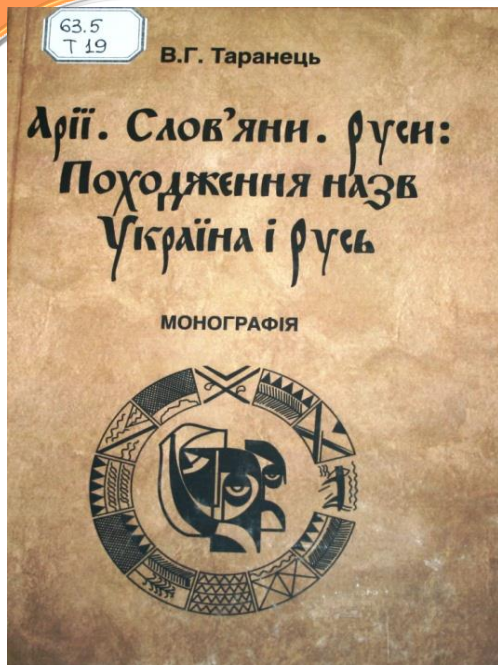
Якою була функціонально перша українсько-руська літературна мова? Звідки вона прийшла? Які були в неї стилі і яка була між ними відмінність? Ви знайдете відповіді на ці питання в пропонованому підручнику. Далі ви доведаетесь, як старослов'янська мова, що нею починалася українсько-руська писемність, поступово перетворюється в староукраїнську і дістанете відповідь на таке непросте запитання: чому староросійська літературна мова, яка жила тими ж джерелами, що і старослов'янська, утвердилася як літературна, а староукраїнська занепала. Висвітлюються тут і початки зародження нової української літературної мови, і боротьба за розширення її функціональних меж у ХХ ст.

**81.2Укр
К88
Кубайчук В.**

**Хронологія мовних подій в Україні
(зовнішня історія української мови) /
Віктор Кубайчук. - К. : К.І.С., 2004. –
168 с.**

У книжці стисло відбито культурні, освітні, політичні, мистецькі події, що так чи так вплинули на розвиток та побудування української мови й складають кістяк її зовнішньої історії. Відбито найголовніші ключові події, згадано найвизначніші освітні заклади, наукові інституції, видавництва, культурні осередки, періодичні видання. Інформацію супроводжують посилання на джерела, що дає змогу користуватися книжкою як бібліографічним довідником. У додатках подано перелік словників, виданих в Україні протягом 1917-1948 років, та документи, що свідчать про специфічну діяльність офіційних мовознавчих та освітніх інституцій на початку 30-х років, що великою мірою визначила мовну, зокрема лексикографічну й термінознавчу, стратегію України на весь наступний період.

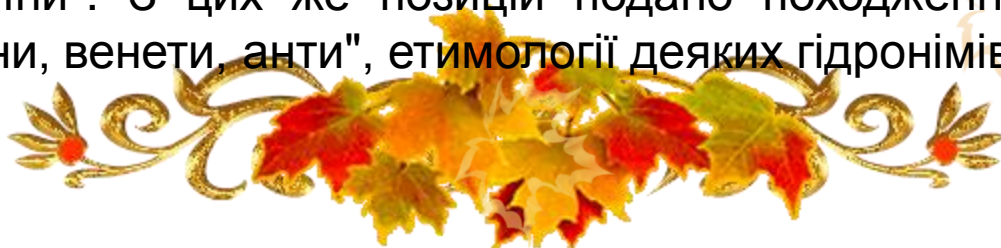
63.5

T19

Таранець В. Г.

Арії. Слов'яни. Русь: Походження назв Україна і Русь : монографія / В. Г. Таранець. – 2-е вид. - Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2009. – 296 с.

У монографії розглядається походження назв Україна і Русь, визначається їх співвіднесеність з етносами, що характеризували окремі слов'янські племена укри і руги (руси). Аналіз зроблено на фоні розвитку лексико-семантичних груп у праіндоєвропейській та праслов'янській мовах, глибокої реконструкції їх семантики і тенденції розвитку. Результати дослідження засвідчують, що зазначені етноніми вийшли з єдиного індоєвропейського кореня зі значенням "арії-скотарі; воїни". З цих же позицій подано походження етнонімів "арії, слов'яни/склавіни, венети, анти", етимології деяких гідронімів і топонімів.

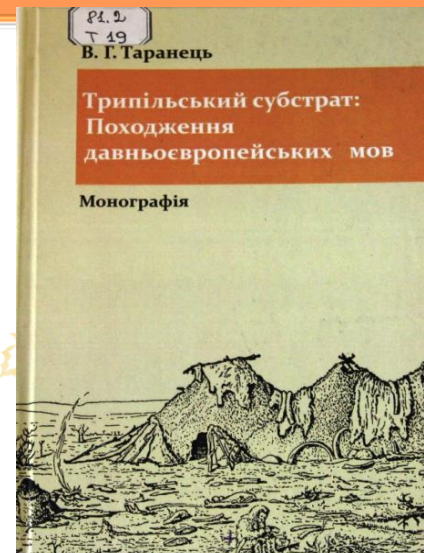

81.2

T19

Таранець В. Г.

Трипільський субстрат:
походження давньоєвропейських
мов : монографія / В. Г. Таранець. -
Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2009. – 274 с.

У монографії розглядається проблема впливу Трипільського мовного субстрату на давньоєвропейські мови, носії яких, залишивши свою прабатьківщину в Анатолії на Близькому Сході, переселилися зі сторони Східного Кавказу в південні степи Росії та України. Перебуваючи тривалий час на території Трипілля, арії разом з автохтонним неіндоєвропейським населенням пережили двомовність, у результаті якої останні асимілювались, а індоєвропейці, розпавшись на окремі етноси, утворили зі своїх діалектів окремі мови: індоіранські, слов'янські, балтійські, германські, італійські, кельтські, іллірійську та фракійську, в яких чітко засвідчено субстративний елемент. З кінця 3 тис. до н.е. зазначені етноси почали мігрувати в Європу, зазнавши різного ступеню впливу Трипільського субстрату. Найдовше знаходилися в Трипіллі слов'янські племена, а серед них і донині тут проживає український етнос, які зазнали найбільшої інтерференції мови-субстрату, і звідси українська мова зберегла найбільше архаїчних слов'янських та індоєвропейських рис. Результати дослідження ґрунтуються на лінгвістичному, історико-культурологічному аналізі давніх слів та свідчень археологічного, етнографічного і фольклорного матеріалу.

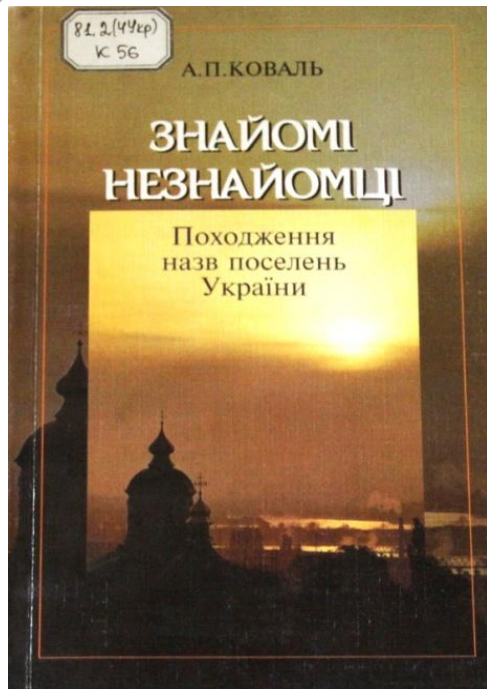
81.2Укр

Л77

Лопушинський І. П.

Формування та реалізація державної мовної політики в галузі освіти України: досвід, проблеми та перспективи : монографія / І. П. Лопушинський. - К. : НАДУ, 2006. – 456 с.

У монографії вперше в літературі з питань державного управління йдеться про мовну політику в галузі освіти України як складник етнонаціональної державної політики. Ґрунтовно висвітлюється мовна ситуація в освітянській галузі нашої держави, розкривається сутність державної мовної політики в ній, проведено аналіз становлення в школі різних рівнів української мови як державної, показано безперспективність в освіті України політики українсько-російської двомовності. Доводиться можливість управління мовними процесами в галузі освіти, показано способи здійснення такого управління, розкриваються механізми реалізації законотворчої бази з мовного питання.

81.2(4Укр)

К56

Коваль А. П.

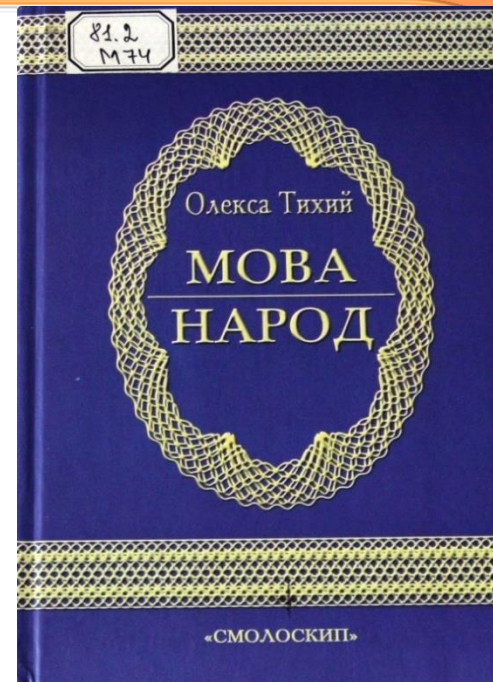
Знайомі незнайомці: Походження назв поселень України : наук.-попул. вид. / А. П. Коваль. - К. : Либідь, 2001. – 302 с.

В книзі викладена цікава інформація з географії, топоніміки, історії заснування та причини появи поселень. Також можна довідатися про видатних людей, яки уславили населений пункт, про історичні події, що в ньому відбулись або з ним пов'язані.

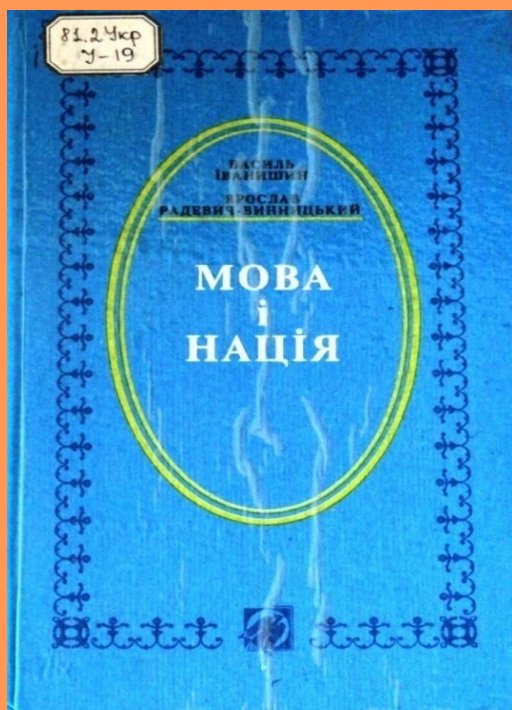

81.2
M74

Мова-народ. Висловлювання про мову та її значення в житті народу / упоряд. О. Тихий. - К. : Смолоскип, 2007. – 415 с.

У книзі зібрано документи і висловлювання видатних людей про мову (понад 250 авторів та документів). Декілька розділів збірки ("Письменники, вчені та поети про роль та значення мови в житті народу", "Ставлення до мови", "Патріотизм") присвячені загальним питанням значення рідної мови, інші розділи ("Тарас Шевченко про мову", "Доля української мови в історичному плані". "Трохи статистики") присвячені українській мові. Упорядник збірки, учитель і правозахисник Олекса Тихий (1927-1984), член-засновник Української Гельсінкської групи, закінчив роботу над рукописом у 1976 році, але невдовзі після цього був засуджений "за антирадянську діяльність".

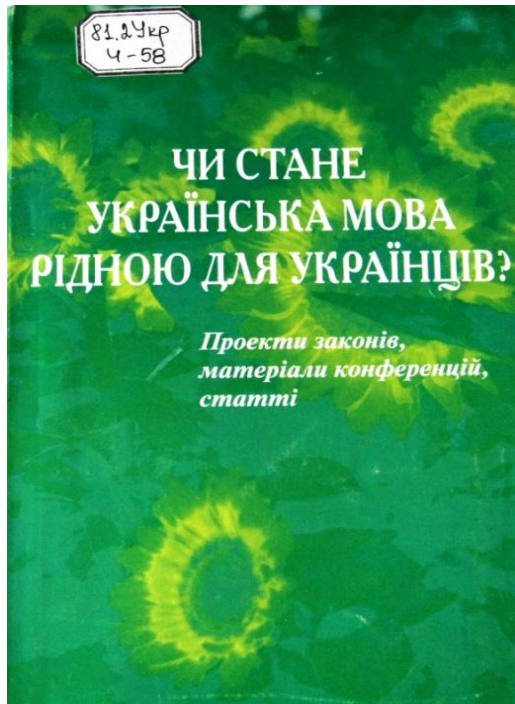
81.2Укр

I-19

Іванишин В.

Мова і нація: Тези про місце і роль мови в нац. відродженні України / В. Іванишин, Я. Радевич-Винницький. - 4-е вид., доп. - Дрогобич : Відродження, 1994. – 218 с.

Пропонована праця в лаконічній формі тез широко висвітлює мовозначну проблематику, пов'язану із суттю, роллю та функціонуванням мови в суспільстві, розкриває механізм денаціоналізації народу на мовному ґрунті, подає науковий матеріал, необхідний кожному громадянину для вироблення мовознавчого світогляду, належного ставлення до рідної та інших мов.

**81.2Укр
Ч58**

Чи стане українська мова рідною для українців? : проекти законів, матеріали конф., статті / [упоряд. С. Фещенко]. - К. : ВЦ "Просвіта", 2010. – 184 с.

До книги увійшли проекти законів про мови, матеріали наукових конференцій про нинішній стан української мови в Україні, організованих "Просвітою", а також статті відомих мовознавців, публіцистів

81.2(4Укр)я73

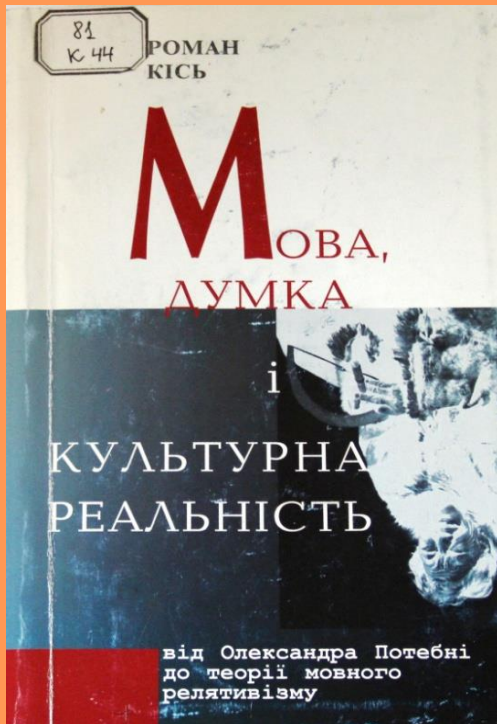
К 30

Кацавець Р.

Золоте джерельце: висловлювання про слово, мову, красномовство : навч. посіб./ Руслан Кацавець. -4-те вид., перероб. і доповн. - К. : Центр учбової літератури, 2009. - 116 с.

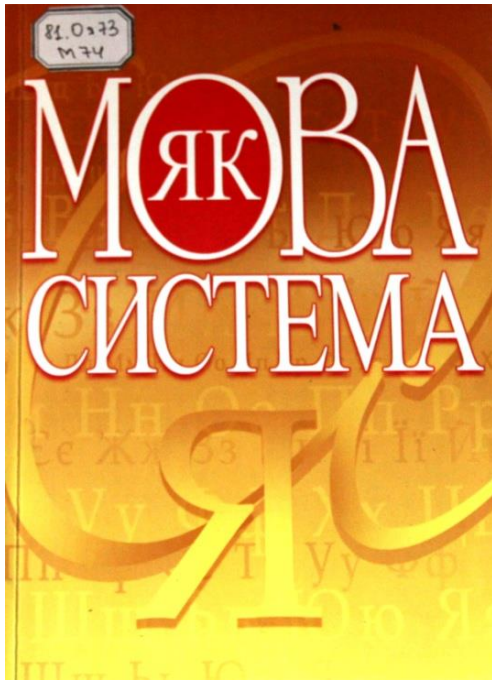
Мета видання - у стислих добірних висловлюваннях українських і зарубіжних письменників, мовознавців показати любов і шану до рідної мови; проілюструвати величність української мови мудрого і гордого народу; зважити на значимість державної мови, як засобу порозуміння людей у суспільстві; допомогти проїнятися премудростями античних риторів і мислителів.

81
К44
Кісь Р.

Мова, думка і культурна реальність
(від Олександра Потебні до гіпотези мовного
релятивізму) / Роман Кісь. - Львів : Літопис,
2002. – 303 с.

У книзі зібрані унікальні матеріали про зв'язок мови і ментальності, мови і культури українського народу, на широкому тлі мовних фактів виявлено закономірності мовної поведінки різних етносів.

81.0я73

М 74

Мова як система : навч. посіб. /
В. А. Глущенко, Ю. В. Ледняк,
В. М. Овчаренко, І. М. Рябініна. - К. : Центр
учбової літератури, 2011. – 132 с.

Розглянуто питання системної організації мови на всіх рівнях, що передбачено програмою курсу "Вступ до мовознавства" на філологічних факультетах.

81.2Укр

О-58

Онкович Г. В.

Український рік у прикметах та прикметниках : навч. посіб. / Г. В. Онкович, Г. А. Барабаш, А. Д. Онкович. - К. : Наукова думка, 2000. – 143 с. - (Українознавство та лінгводидактика).

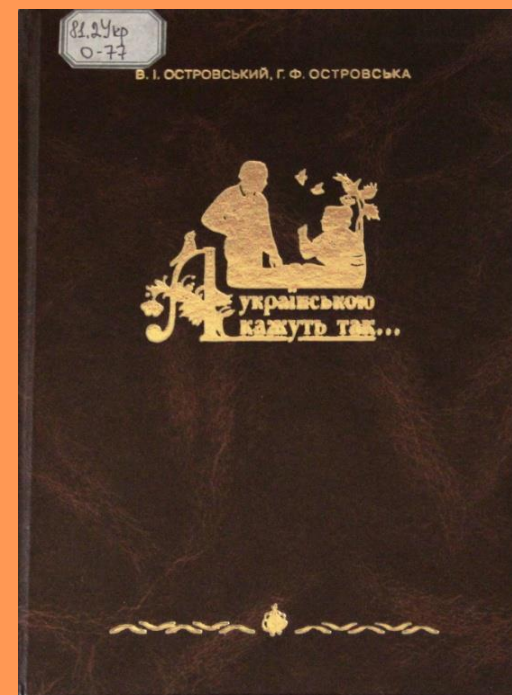
Наводяться тексти для вивчення та закріплення однієї з найбільших тем "Рідної мови" - прикметник як частина мови - на українознавчому матеріалі. Поряд із граматичними розробками наводяться цікаві відомості про народні прикмети, пов'язані з кожним місяцем року, відповідні прислів'я та приказки, різнобічна інформація у рубриках "Чи знаєте Ви, що...", як от: виникнення і значення слова "букет", що символізують кольори у різних країнах світу, чим корисні горіхи для людини тощо.

81.2Укр

О-77

Островський В. І.

А українською кажуть так... :
наук.-попул. вид. / В. І. Островський,
Г. Ф. Островська. - Одеса : Астропринт,
2008. – 393 с. - (Берег Овідія. Т. VII).

У серії наукових і художніх книжок "Берег Овідія" видано працю, присвячену проблемам сучасної української мови в рамках Всеукраїнської акції "Українська мова - мова єднання". Більшість населення Нижнього Придністров'я, як і всього Північного Причорномор'я, - українці. Проте їхня мова через відомі історичні причини не стала мовою міжнаціонального спілкування для представників багатьох народів, що віддавна компактно замешкували терени нашого краю, - німців, греків, молдованів, болгар та інших. Автори намагаються дійти витоків української мови, очистити її від негативних нашарувань способом прямого порівняння мовно-граматичних факторів. Такий підхід, уперше застосований у нашій повоєнній філології, найкраще розкриває не лише відмінності між своїм і чужим, а й вияскравлює красу та самобутність рідного Слова.

81
С45

Скрипник Л. Г.

Власні імена людей : слов.-довід. /
Л. Г. Скрипник, Н. П. Дзятківська ; за ред.
В. М. Русанівського. -2-е вид., випр. й доп. -
К. : Наукова думка , 1996. – 335 с.

У словнику-довіднику подаються офіційні імена, уживані в Україні, та їх варіанти, включено відомості про їх походження, правила правопису українських і російських прізвищ. Імена ілюструються уривками з поетичних творів, народних пісень тощо.

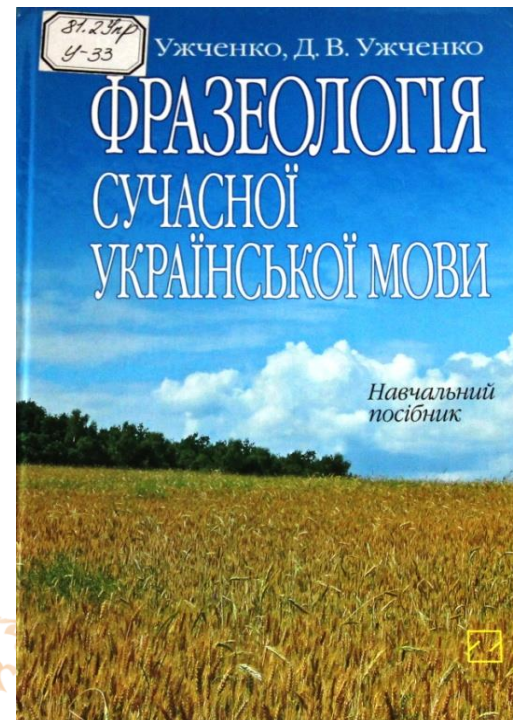
81.2Укр

УЗЗ

Ужченко В. Д.

Фразеологія сучасної української мови : навч. посіб. / В. Д. Ужченко, Д. В. Ужченко. - К. : Знання, 2007. – 494 с.

В посібнику висвітлюються основні питання семантики та структури української фразеології, її формування, етимології, функціонування й динаміки. Значну увагу приділено інноваціям, джерелам запозичень, культурно-національному компонентові в семантичній структурі фразеологізмів, базовим концептам української культури, новій парадигмі вивчення української фразеології.

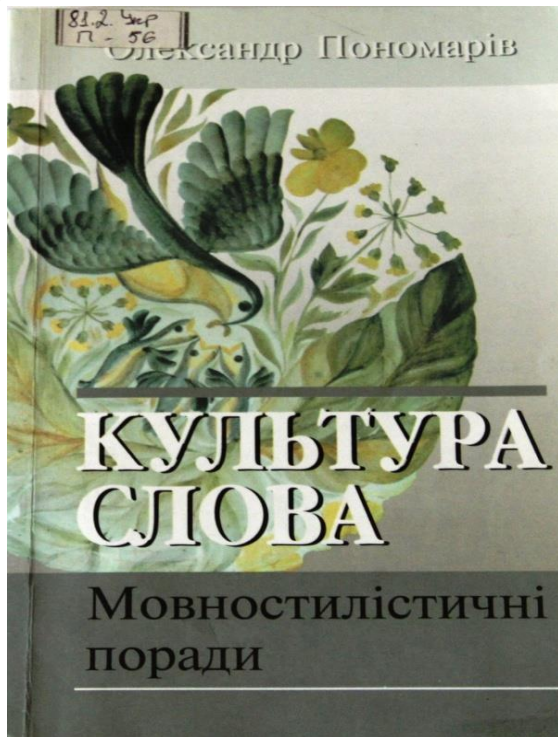

**81.2Укр
Д58**

Довідник з культури мови :
[посібник] / за ред. С. Я. Єрмоленко. - К. :
Вища школа, 2005. – 399 с.

У довіднику висвітлено сучасний зміст поняття "культура мови", наголошено на значенні культури мови для утвердження літературного стандарту національної мови.

81.2Укр

П56

Пономарів О.

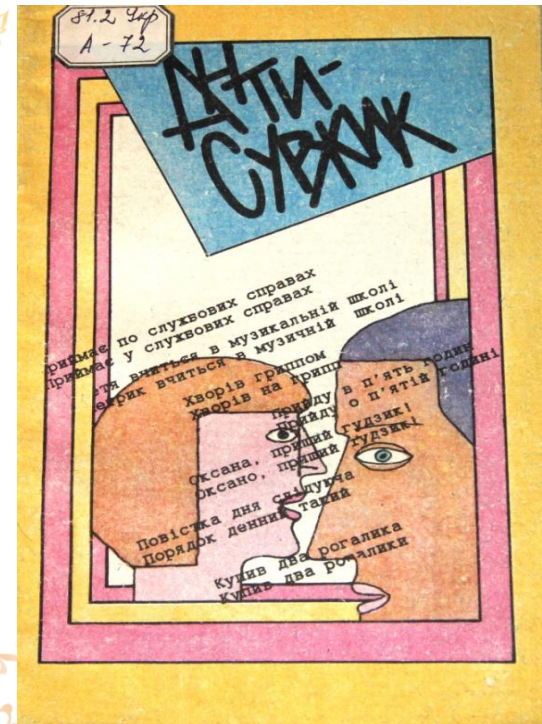
Культура слова: Мовностилістичні поради : навч. посіб. / Олександр Пономарів. - 2-е вид., стереотип. - К. : Либідь, 2001. – 239 с.

У посібнику даються поради щодо вибору слів, вимовних, наголосових та морфологічних варіантів, синтаксичних конструкцій для найкращого висловлення думки в різних стилях української літературної мови. Рекомендації автора ґрунтуються на мовному досвіді українського народу, відбитому в творах класичного та сучасного письменства.

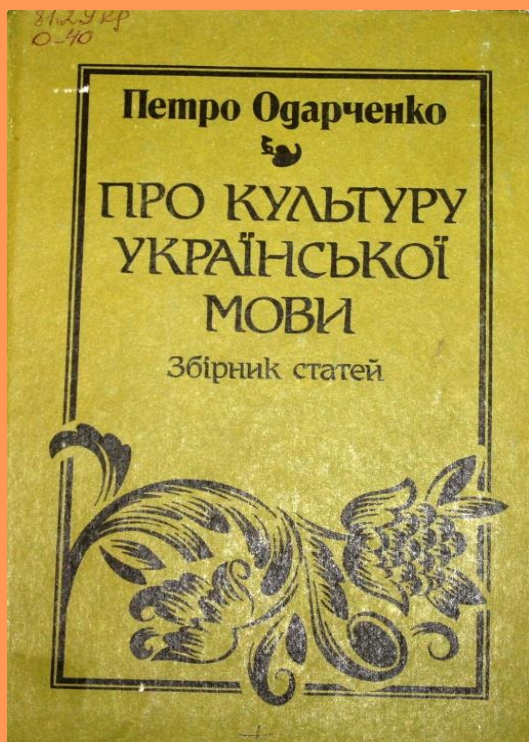

81.4Укр
А72

Антисуржик. Вчимося
ввічливо поводитись і правильно
говорити : [посібник] / за заг ред.
О. Сербенської. - Львів : Світ, 1994. –
149 с.

Відродження України неможливе без духовного відродження нації. А духовний прогрес народу неможливий без глибокого пізнання та освоєння народної моралі, етикету, культури мовлення. Як чемно та шанобливо привітатись, спілкуватись, поводитись у суспільстві? На ці питання, хоч якоюсь мірою, дасть відповідь цей посібник, покликаний сприяти усуненню деформації української літературної мови, яка на всіх рівнях - лексичному, фразеологічному, граматичному - повинна допомогти підвищити рівень мовленевої культури.

81.2Укр

О-40

Одарченко П.

Про культуру української мови : зб. статей / Петро Одарченко. - К. : Смолоскип, 1997. – 320 с.

У статтях, що ввійшли до книжки, професор із США Петро Одарченко аналізує мову американських україномовних періодичних видань, детально зупиняється на написанні словосполучень "на Україні чи в Україні, на вулиці чи при вулиці", слів "народ чи нарід, христити чи хрестити", а також власних імен людей, деяких географічних назв тощо.

A decorative border surrounds the central text, featuring a mix of autumn leaves in shades of yellow, orange, and red, along with green leaves and small red berries. The border is set against a light orange background. The central text is surrounded by scattered, semi-transparent autumn leaves in various colors and sizes.

ДЯКУЄМО ЗА УВАГУ